

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET
TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2009-413-5

Váratlan vasúti esemény

**Aba-Sárkeresztúr és Sárbogárd
2009. augusztus 23.**

98658 sz. tehervonat és a 38421 sz. személyvonat

A szakmai vizsgálat célja a súlyos vasúti balesetek, a vasúti balesetek és a váratlan vasúti események okainak, körülményeinek feltárása, és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kbv.),
- a súlyos vasúti balesetek, a vasúti balesetek és a váratlan vasúti események szakmai vizsgálatának részletes szabályairól szóló 7/2006. (II.27.) GKM rendelet,
- illetve a Kbv. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Kbv. és a 7/2006. (XII.29) GKM rendelet együttesen az Európai Parlament és a Tanács 2004/49/EK irányelve (2004. április 29.) a közösségi vasutak biztonságáról valamint a vasúttársaságok engedélyezéséről szóló 95/18/EK tanácsi irányelv és a vasúti infrastruktúrapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló 2001/14/EK irányelv módosításáról (vasútbiztonsági irányelv) szóló uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége a 278/2006.(XII.23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a súlyos vasúti balesetet ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a vasúti baleseteket, illetve váratlan vasúti eseményeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között súlyosabb következményű balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- Jelen zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

Jelen zárójelentés

alapjául a Vb által készített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott – érintettek számára megküldött zárójelentés-tervezet szolgált.

A zárójelentés–tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a záró megbeszélés időpontjáról, és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A 2010. február 09-én megtartott záró megbeszélésen az alábbi szervezetek képviseltették magukat:

- MÁV Start Zrt.

- MÁV-Trakció Zrt.

- MÁV Zrt.

A megbeszélésen a MÁV-Trakció Zrt. képviselője tett észrevételt.

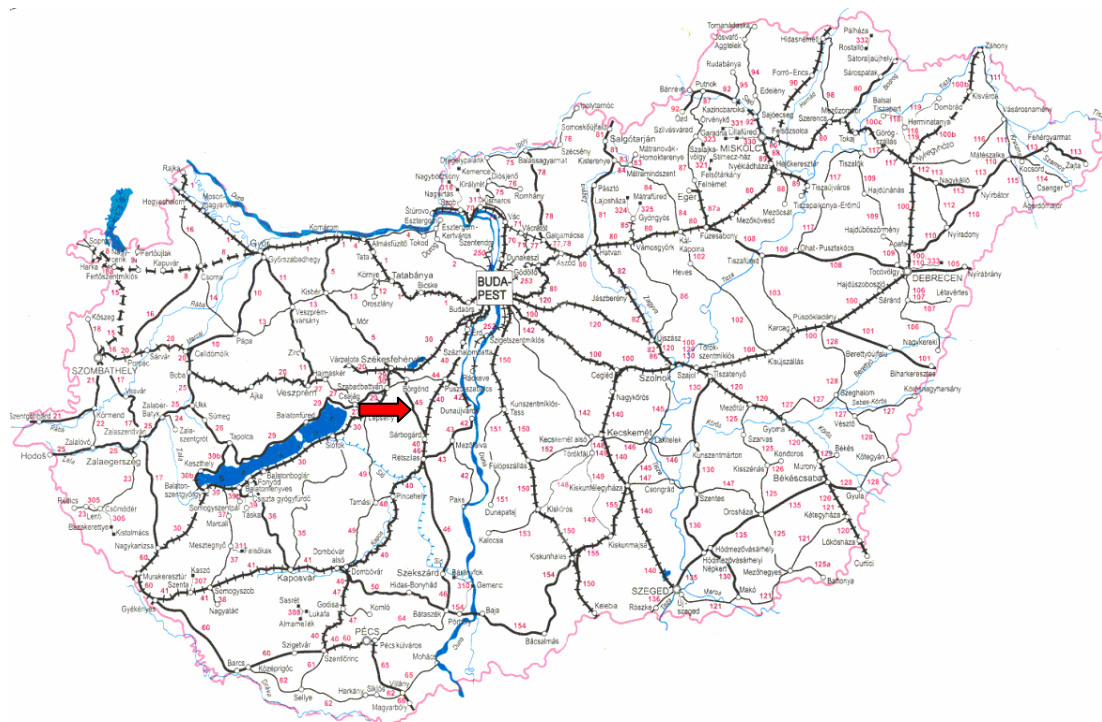
MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

CSM	A vezetőálláson a mozdonyvezető egyedül teljesít szolgálatot („ csak mozdonyvezető ”)
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
MÁV Zrt.	Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság
MFB	Mozdony fedélzeti berendezés
psz.	pályaszámú
sz.	számú
Vb	Vizsgálóbizottság
VPE Kft.	Vasúti Pályakapacitás-elosztó Kft.
VSZT	Vontatás Szolgáltatási Telephely
mrh.	Megálló rakodóhely
VBO	Vasútbiztonsági Osztály

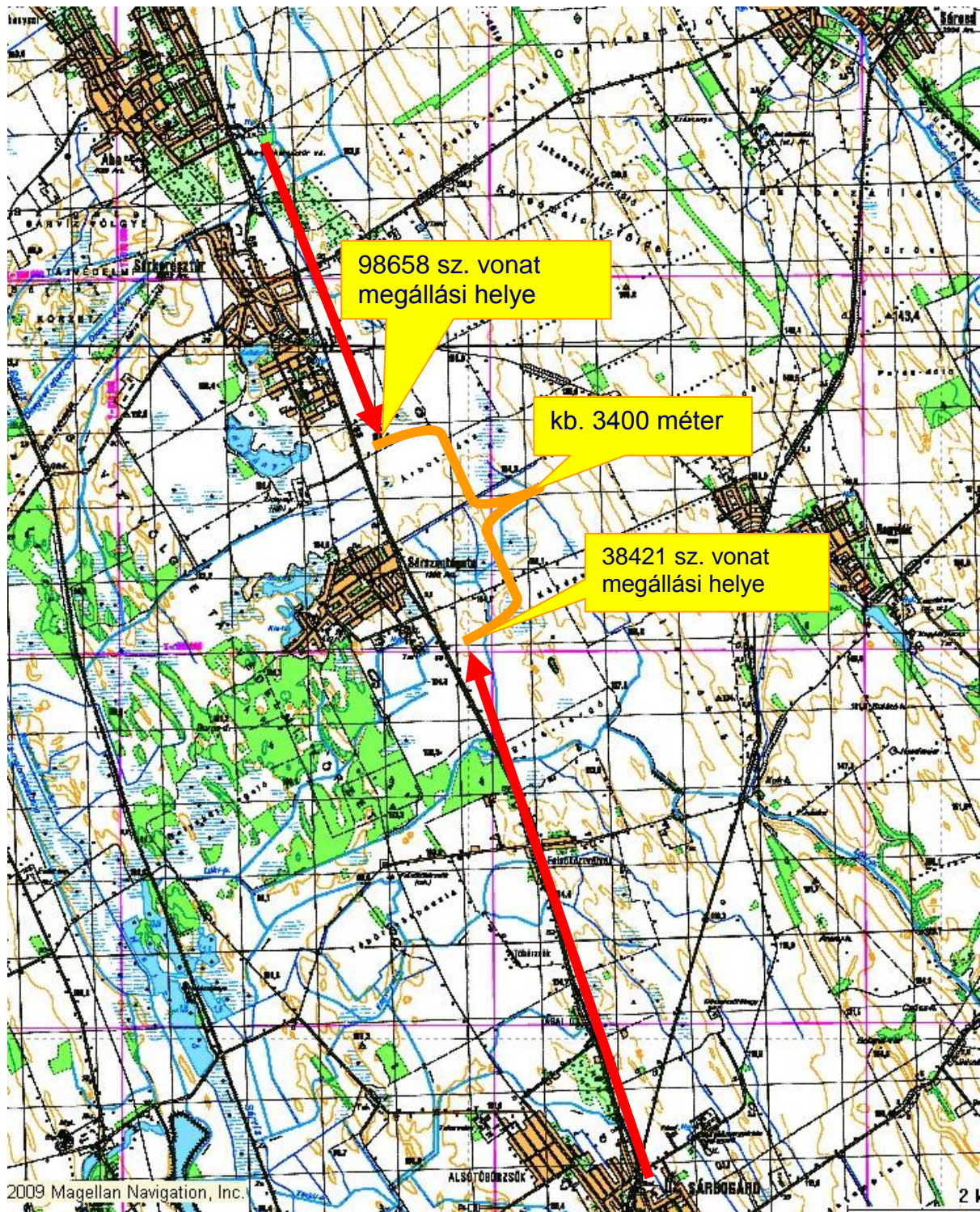
AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Az eset kategóriája	váratlan vasúti esemény
Az eset jellege	szembeközlekedés
Az eset időpontja	2009. augusztus 23. 21 óra 18 perc
Az eset helye	Aba-Sárkeresztúr és Sárbogárd között
Vasúti rendszer típusa	országos
Mozgás(ok) típusa	98658 tehervonat 38421 személyvonat
Az eset kapcsán elhunytak/ súlyosan sérültek száma	nem volt
Pályahálózat működtető	MÁV Zrt.
Rongálódás mértéke	nem volt
Érintett vonat(ok) száma	98658 38421
Üzembentartó(k)	98658 EUROCOM Zrt. 38421 MÁV-Start Zrt.
Nyilvántartó állam	Magyar Köztársaság

Az eset helye

1. ábra: a baleset helye Magyarország területén

2. ábra: Az eset helye

Bejelentések, értesítések

A KBSZ ügyeletére az esetet 2009. augusztus 23-án 21 óra 50 perckor (a bekövetkezés után 32 perccel) jelentette a MÁV Zrt. hálózati főüzemirányítója.

A KBSZ ügyeletes

- 2009. augusztus 23-án 21 óra 53 perckor jelentette a KBSZ ügyeletes vezetőjének, aki
- 2009. augusztus 23-án 21 óra 58 perckor tájékoztatta a készenlétes balesetvizsgálót.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ főigazgatója a váratlan vasúti esemény vizsgálatára 2009. augusztus 24-én az alábbi Vizsgálóbizottságot jelölte ki:

vezetője	Mihály András	balesetvizsgáló
tagja	Gula Flórián	balesetvizsgáló

Az eseményvizsgálat áttekintése

A Vb 2009. augusztus 26-án helyszíni szemlét tartott. A vizsgálat során a Vb

- az általa szükségesnek vélt dokumentumokat bekérte, azokat megkapta,
- a menetíró regisztrátumokat kiértékelte.

A Vb 2009. augusztus 31-én Sárbogárd állomáson a MÁV Zrt. Biztonsági Igazgatóság Területi Vasútbiztonsági Osztály Pécs balesetvizsgáló bizottságával az érintetteket jegyzőkönyvileg meghallgatta. A meghallgatás során a felmerült ellentmondásokat sikerült feloldani.

2009. szeptember 1-jén a Vb a Vontatás-szolgáltatási Központ Budapest VSZT Székesfehérváron, illetve Veszprém Külső Szolgálati Helyen az érintett 98658 sz. vonat mozdonyvezetőjének vonalismereti nyilvántartását, illetve a „Megőrzendő Menetrend”-el történő ellátását vizsgálta.

A Vb 2009. szeptember 7-én a különvonatok igénylését, elkészítését és a MÁV Zrt. Pályavasút részére történő átadását vizsgálta a VPE Kft.-nél.

Az eset rövid áttekintése

2009. augusztus 23-án 21 óra 18 perckor Aba-Sárkeresztúr állomás III. sz. átmenő fővágányára bejáró 98658 sz., Veszprém-Paks viszonylatban közlekedő kőszállító tehervonat, előzetes felhatalmazás nélkül áthaladt, és szembeközlekedett a Sárbogárd állomásról 21 óra 13 perckor elindult, menetengedéllyel rendelkező 38421 sz. személyvonattal. A két vonat mozdonyvezetőit a vonalirányító a mozdonyfelvigyázón keresztül mobiltelefonon utasította a vonatok megállítására, és azok egymástól kb. 3400 méterre, a nyílt pályán megálltak.

A Vb megállapította, hogy

- az Aba-Sárkeresztúr állomáson menetrend szerint megálló 98658 sz. tehervonat előzetes felhatalmazás nélkül áthaladt az állomáson,
- a mozdonyvezető az adott vonatra érvényes szolgálati menetrenddel nem rendelkezett,
- a mozdonyvezető részére kiadott „típus-,vonal- és állomásismereti igazolás”-on a Székesfehérvár-Sárbogárd vonal nem szerepel,
- a Vonalismereti nyilvántartási könyvben a mozdonyvezető által bejegyzett vonalismereti utakról a Vb-nek bizonylatot nem tudtak bemutatni,
- a mozdonyvezető augusztus 23-án 16 óra 00 perckor jelentkezett szolgálatba Veszprém állomás forgalmi szolgálattevőjénél, - ahol ebben az időpontban mozdonyfelvigyázó nem teljesített szolgálatot – valamint távbeszélőn, Székesfehérvár VSZT mozdonyfelvigyázójánál.

A Vb a váratlan vasúti esemény bekövetkezését a 98658 sz. vonat mozdonyvezetőjével kapcsolatban felmerült emberi tényezőre vezette vissza.

A Vb a balesettel kapcsolatban biztonsági ajánlás kiadását tartja szükségesnek, melyben javasolja a MÁV-Trakció Zrt.-nek, hogy vizsgálja meg a „Megőrzendő Menetrendek” mozdonyvezetők részére történő átadási rendszerét, annak dokumentáltságát, és hozza meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a mozdonyvezetőknek biztosan rendelkezésre álljon az általuk továbbított vonat menetrendje.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1 Az esemény lefolyása

2009. augusztus 23-án 16 óra 00 perckor jelentkezett a mozdonyvezető szolgálatba Veszprém állomáson a 41701 sz. vonat részére távbeszélőn, Székesfehérvár VSZT mozdonyfelvigyázójánál. A mozdonyfelvigyázótól azt a rendelkezést kapta, hogy a vezényléstől eltérően, nem a 41701 sz. vonatot fogja továbbítani, hanem a 98658 (3.ábra) sz. kövonatot, mely Veszprém és Paks állomás viszonylatban közlekedik, melyet Sárbogárd állomásig kell továbbítani. A szükséges okmányokat (menetigazolvány) Veszprém állomás forgalmi szolgálattevőjétől vette át.

Ezt követően átvette a vonat továbbítására kijelölt M62-232 psz. mozdonyt, mely a 98658 sz. vonatra rá volt kapcsolva.

A gépvizsgálat után a mozdonyvezető kezelte az MFB berendezést, bevitte a szükséges adatokat, majd a kijelölt dolgozóval megtartották a fékpróbát, kitöltötte a menetigazolványt.

Ekkor észlelte, hogy azt a „Megőrzendő Menetrend”-et, mely a 98658 sz. vonatot tartalmazza (3.ábra) a mozdonyfelvigyázó irodában felejtette. Visszament a mozdonyfelvigyázói iroda előterében kialakított, ún. beíró helyiségbe és az ott levő asztalról felvett egy általa megfelelőnek vélt „Megőrzendő Menetrend”-et, majd újra elfoglalta szolgálati helyét.

Röviddel ezután a forgalmi szolgálattevő elmenesztette a vonatot. Börgönd állomásig az esettel összefüggésbe hozható körülmény nem történt. Börgönd állomáson megállás után a forgalmi szolgálattevő 46 sz. írásbeli rendelkezésen értesítette 98658 sz. vonat mozdonyvezetőjét arról, hogy Aba-Sárkeresztúron egyenes irányba jár be, melyet a mozdonyvezető az előírásoknak megfelelően átvett.

									[98658-1]98658 Gt 98658-1 Rétszilas - Mezőfalva 98658 Mezőfalva - Paks Közl.: VII.27-tol VIII.19-ig naponta, VIII.21-tol VIII.31-ig naponta xx. számú módosítás VPE:2009/23023/35									
									11									
									41									
3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
							0.0	Székesfehérvár _____		13	9	55	11	57				
							8.9	Börgönd _____ ●	*	15	12	10	13	01				
							8.4	Bodakajtor-Felsőszentiv: _____	*	8				16				
							6.0	Aba-Sárkeresztúr _____ ^	↑	23	13	24	14	26				
							15.1	Sárbogárd _____ ^	*	10	14	49	15	05				
							9.3	Rétszilas _____	*	23	15	15	17	53				
							19.3	Mezőfalva elágazás _____	*	4			18	16	60			
							1.8	Mezőfalva _____	↑	4	18	20		51	60			
							1.8	Mezőfalva elágazás _____	*	4				55				
							7.1	Előszállás mrh. _____	*	8			19	03				
							2.8	Előszállási I. sz. ipvk. _____	*	3				06				
							5.0	Dunaföldvár _____ ●	*	6				12				
							23.7	Paks _____	*	30	19	42						
									Menettartam: 7 ó. 45 p. 109.3 km									

3. ábra: a 98658 sz. vonat „Megőrzendő menetrend”-je

Aba-Sárkeresztúr állomáson a bejáratú jelző előjelzőjén a főjelzőn „Megállj-jelzés” várható jelzés kép volt, a főjelző azonban továbbhaladást engedélyező állásban állt. A mozdonyvezető az állomás III. sz. vágányára megállás nélkül, sebességcsökkentéssel (20 km/h) haladt be, mert Aba-Sárkeresztúr állomás III. sz. vágányán ebben az időpontban 20 km/h mértékű sebességkorlátozás volt bevezetve.

Aba-Sárkeresztúr állomás II. sz. vágányán ebben az időpontban a 8391 számban, Sárbogárd és Gárdony viszonylatban közlekedő, FJ-211 psz. munkagép tartózkodott.

Aba-Sárkeresztúr állomás forgalmi szolgálattevője a behaladó 98658 sz. vonatot a II. és III. sz. vágányok között fogadta és a vonat felé folyamatosan, a felvételi épület előtt történő elhaladásig „Határig” jelzést adott. A mozdonyvezető ekkor hangjelzést nem adott. A forgalmi szolgálattevő és a mozdonyvezető kölcsönösen üdvözölték egymást, részükről közlemény nem hangzott el, a forgalmi szolgálattevő nem adott tájékoztatást a mozdonyvezető felé a 98658 sz. vonat előrelátható, várható tartózkodás okáról, idejéről.

A forgalmi szolgálattevő a vonatfogadási helyét csak a vonat utolsó kocsijának elhaladása után hagyta el. Bement a forgalmi irodába, visszajelentést adott Börgönd állomás forgalmi szolgálattevőjének, engedélyt kért a 8391 sz. vonat részére, kezelte a biztosítóberendezést. Ezt követően kiment a forgalmi irodából, hogy a 8391 sz. vonatot elmenessze. A menesztés előtt elnézett jobb irányba és azt vette észre, hogy a 98658 sz. vonat kihaladt az állomásról, már az utolsó kocsi is a kijáratú váltók közelében haladtak. Visszament a forgalmi irodába és felhívta távbeszélőn Sárbogárd állomás forgalmi szolgálattevőjét, és közölte vele, hogy próbálja megállítani a Sárbogárd és Aba-Sárkeresztúr állomások között közlekedő 38421 sz. vonatot, mert a 98658 sz. vonat előzetes felhatalmazás nélkül áthaladt Aba-Sárkeresztúr állomáson. Ezután értesítette a vonalirányítót, aki Sárbogárd állomás forgalmi szolgálattevőjétől ekkor már tudott a rendkívüli eseményről. Rövid idő elteltével Sárbogárd állomás forgalmi szolgálattevője értesítette Aba-Sárkeresztúr forgalmi szolgálattevőjét arról, hogy sikerült a két vonat mozdonyvezetőivel mobiltelefonon kapcsolatba lépni, és mindkét vonat megállt a nyílt pályán, egymástól kb. 3400 méterre.

A vonat megállítása után a 38421 sz. vonat visszatolt Sárbogárd állomásra, majd a beérkezés után a 98658 sz. vonat a nyílt pályáról elindult Sárbogárd állomásra.

1.2 Személyi sérülés

Sérülések	Személyzet	Utások	Útátjáró használók	Egyéb
Halálos	–	–	–	–
Súlyos	–	–	–	–
Könnyű	–	–	–	–

1.3 Vasúti járművek sérülése

A 98658 sz. vonatot és a 38421 sz. vonatot továbbító mozdony, illetve motorkocsi nem sérült meg.

1.4 Infrastruktúrában keletkezett kár

Az érintett infrastruktúrában az eset kapcsán anyagi kár nem keletkezett.

1.5 Egyéb kár

Az eset következtében a 38421 sz. vonat 83 perc késéssel érkezett Székesfehérvár állomásra.

1.6 Az érintett személyek adatai

1.6.1 A 98658 sz. vonat mozdonyvezetője

Kora	35 év
Neme	férfi
Szakképesítése	országos közforgalmú vasúti járművezető
Orvosi alkalmassági érvényessége	2010
Vonalismeret	nem volt érvényes
Típusismeret	érvényes
Legutolsó szolgálatba lépés ideje	2009. augusztus 23. 16:00

1.6.2 A 38421 sz. vonat mozdonyvezetője

Kora	42 év
Neme	férfi
Szakképesítése	országos közforgalmú vasúti járművezető
Orvosi alkalmassági érvényessége	2010
Vonalismeret	érvényes
Típusismeret	érvényes
Legutolsó szolgálatba lépés ideje	2009. augusztus 23. 14 :10

1.7 A vonat jellemzői

Vonatszám	98658
Vonat neve	tehervonat
Üzembentartó	EUROCOM Zrt.
Vonattovábbítás módja	CSM
Mozdony pályaszáma	M62-232
Mozdony tulajdonosa	MÁV-Trakció Zrt.
Továbbított kocsik száma	16 db Eas sorozatú, 6 db Fas sor.
Vonathossz	312 m
Elegytömeg	1754 t
Előírt fékszázalék	41%
Tényleges fékszázalék	61%

1.7.1 A vonat jellemzői

Vonatszám	38421
Vonat neve	személyvonat
Üzembentartó	MÁV-Start Zrt.
Vonattovábbítás módja	CSM
Motorkocsi pályaszáma	Bzmot-309

Vonathossz	14 m
Elegytömeg	25 t
Előírt fékszázalék	56%
Tényleges fékszázalék	84%

1.8 Az infrastruktúra leírása

1.8.1 Vasúti pálya

A Székesfehérvár-Sárbogárd vasúti vonalon az engedélyezett sebesség Székesfehérvár és Börgönd állomások között 80 km/h, Börgönd és Sárbogárd állomások között 60 km/h.

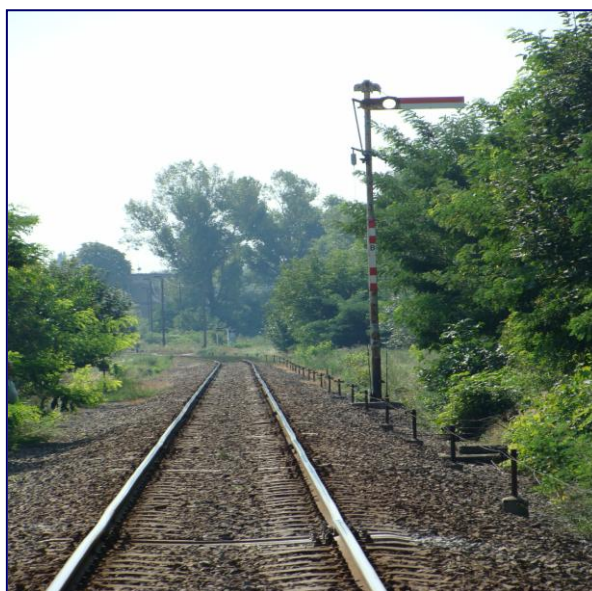
Az eset helyszínét tekintve Aba-Sárkeresztúr III. sz. vágányán a 141 és 148 sz. szelvények között 20 km/h, Aba-Sárkeresztúr és Sárbogárd állomások között a 161 és 162 sz. szelvények között 10 km/h mértékű lassújel volt bevezetve.

Aba-Sárkeresztúr állomáson a vasúti pálya a 98658 sz. vonat érkezési irányát tekintve folyamatosan egyenes, az ellenkező irányban a kijárat oldalán levő váltók előtt enyhe, jobbos ívvel folytatódik.

A vonatok megállási helyét tekintve, nagyjából egyenes pályaszakaszt találunk, enyhe ívekkel.

1.8.2 Biztosítóberendezés

Aba-Sárkeresztúr állomás a nyíltvonal felől nem biztosított alakjelzőkkel van fedezve. Az „A” jelű bejárat jelzőt az 4. ábra mutatja.

4. ábra: Aba-Sárkeresztúr állomás bejárat jelzője

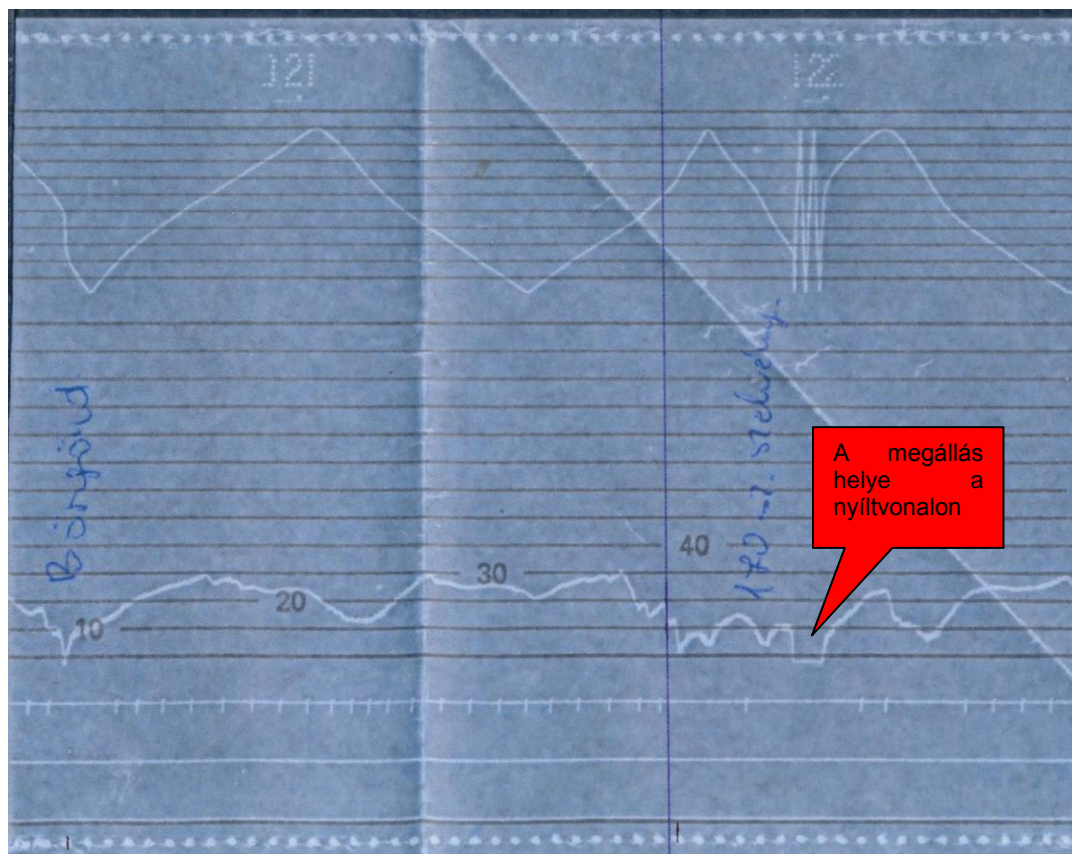
A forgalmi iroda és II. sz. szolgálati hely között váltózárlat-azonosító berendezés van felszerelve. Az állomáson a 2 és 4 sz. váltók váltózárral ellátott, helyszíni állítású váltók, míg az 1 és 3 sz. váltók központi állítású, a vágányutakban szereplő irányokban reteszelték. Az állomás végpont felőli oldalán az SR1 jelű útátjárót a közút felől fényoszorópó, a vasút felől a „B” jelű bejárat jelző és a „V” jelű útátjárót fedező jelző fedezi. A vasúti jelzők és a fényoszorópó egymással szerkezeti függésben vannak.

1.9 Vasúti járművek adatrögzítői

A 38421 sz. vonatot a Bzmot 309 psz. motorkocsi továbbította, melyen TELOC RT 12 sebességmérő van, méréshatára 120 km/h. A benne lévő szalag méréshatára 120 km/h.

A 98658 sz. vonatot továbbító M62-232 psz. mozdony TELOC RT 9 sebességmérővel van felszerelve, méréshatára 150 km/h, a benne levő szalag méréshatára 120 km/h, emiatt a leolvasott értéket 1,25 szorzóval kell figyelembe venni.

A regisztrátumot az 5. ábra mutatja.

5. ábra: az M62-232 psz. mozdony menetíró regisztrátuma

1.10 Kommunikációs eszközök

A mozdonyvezetők szolgálati mobiltelefonnal rendelkeztek, ezen keresztül kaptak rendelkezést a Székesfehérvár VSZT mozdonyfelvigyázó közreműködésével a főüzemirányítótól.

1.11 Meteorológiai adatok

A baleset idején az időjárás enyhén borús, a napszakknak megfelelő természetes fényviszonyokkal. A szabadlátás és a távolbalátás nem volt korlátozott. Ezen időjárási körülmények az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.12 A túlélés lehetősége

A mentőegységek értesítésére nem volt szükség. Az esetben érintett két mozdonyvezető távbeszélőn történő értesítése azonnal megtörtént. Tekintettel a

két vonat közötti távolságra és a gyors intézkedésre, közvetlen életveszély nem alakult ki.

1.13 Próbák és kísérletek

A Vb a vizsgálat során próbákat és kísérleteket nem folytatott.

1.14 Érintett szervezetek / a munkaszervezés jellemzése

A Vontatás-szolgáltatási Központ Budapest VSZT Székesfehérvár Veszprém Külső Szolgálati Helyen az utazószemélyzet munkáltatásával kapcsolatos teendők ellátása, illetve a munkák irányítása a mozdonyfelvigyázó feladata, amennyiben jelen van. Abban az esetben, ha Veszprém Külső Szolgálati Helyen mozdonyfelvigyázói szolgálat szünetelés van, a szolgálatvégzés Székesfehérvár VSZT Üzemi Rendjében van szabályozva. Veszprém Külső Szolgálati Hely mozdonyfelvigyázói szolgálati beosztást az alábbi táblázat tartalmazza:

	Nappal	Éjszaka
Hétfő	7.00-17.00	0.00-5.00 19.00-5.00
Kedd	7.00-17.00	19.00-5.00
Szerda	7.00-17.00	19.00-5.00
Csütörtök	7.00-17.00	19.00-5.00
Péntek	7.00-17.00	
Szombat	7.00-13.00	
Vasárnap		19.00-24.00

Ha a mozdonyfelvigyázói szolgálat szünetel:

- *a szolgálatképes állapot ellenőrzése, dokumentálása a forgalmi szolgálattevő feladata,*
- *a szükséges mobiltelefonok át-, illetve visszavétele a forgalmi szolgálattevő feladata,*
- *a „munkahelyi sérülések nyilvántartása” c. kiadvány vezetéséhez az adatszolgáltatás is a forgalmi szolgálattevő feladata, a balesetek bejelentése és nyilvántartása azonban a székesfehérvári mozdonyfelvigyázó feladata.*

A székesfehérvári mozdonyfelvigyázónak kell bejelenteni:

- *a szolgálatban történt rendkívüli, bejelentésre kötelezett eseményeket,*
- *a vezénylés szerinti munkavégzéseket gátló minden eseményt,*
- *a szolgálatba való fel- és lejelentkezés szintén távbeszélőn történik.*

A 98658 sz. vonat menetrendjét „Megőrzendő Menetrend” formában adták ki, melyet a megrendelő igénylése alapján – jelen esetben az EUROCOM Kft. – a VPE Kft. készít el és teszi elérhetővé a MÁV Zrt. Pályavasúti Üzletág Forgalmi Főosztály Technológia Osztály részére. A megőrzendő menetrendek érvénytartamát maximum a soron következő szolgálati menetrendkönyv módosítás életbelépéséig szabad meghosszabbítani és az érintett vonatok menetrendjét a Szolgálati menetrendkönyv soron következő módosításába be kell dolgozni. A Forgalmi Főosztály a VPE Kft. által elkészített menetrendet kiadmányozás előtt azonosítószámmal látja el, a megőrzendő menetrendből szolgálati menetrend formátumú pdf fájlt készít, ami elektronikus úton kerül megküldésre a Menetrendi Utasítás 5. sz. melléklete szerinti terjesztési lista valamennyi e-mail címére.

1.15 Szabályok és szabályzatok

Az E.1. sz. Utasítás 3. sz. melléklete a mozdonyszemélyzet vonalismeretét az alábbiak szerint szabályozza:

1. Az ismeret megszerzése

A mozdonyvezetőt önálló vonali, illetve állomási tolatószolgálatra történő beosztás előtt vonal-, illetve állomásismeretre kell beosztani.

1.1 Mozdonyvezetőt vonalanként a szolgálati főnökség által meghatározott számú, de legfeljebb 3 nappali és 3 éjszakai oda-visszautazásra kell beosztani.

...

1.4 Vonalak kijelölése

Megszerezhető a vonal-, illetve állomásismeret mozdonyvezető-gyakornokként is, azonban a felügyelet alatti utazás első 3 szolgálata (vontatási nemenként) nem számítható be.

...

6. A vonalismeret nyilvántartása

A telephelyeken a mozdonyvezetők valamennyi vonal-, illetve állomásismeretéről nyilvántartást kell vezetni. A vonalismeret nyilvántartási katon megfelelő helyeire a mozdonyvezetőnek kell a valós adatok alapján beírni és aláírni, a teljesített utakat keltezés és vonatszám feltüntetésével. (6.ábra)

A vasúti járművezetői tevékenységet ellátó munkavállalót Típus-, vonal- és állomásismereti dokumentummal kell ellátni (továbbiakban Igazolás). Az Igazoláson a vonal- és állomásismeret vonal (állomástól-állomásig) megnevezésével kell feltüntetni.

1.16 Korábbi hasonló esemény

2006. szeptember 16-án 7 óra 59 perckor a Sárbogárd – Székesfehérvár viszonylatban közlekedő 38491 sz. mozdonyvonat Aba-Sárkeresztúr állomáson előzetes felhatalmazás nélkül elhaladt a megállj állású „V” jelű fedező jelző mellett és szembeközlekedett, a Börgönd állomásról menetengedéllyel kijáró, Székesfehérvár – Sárbogárd viszonylatban közlekedő 80710 sz. tehervonattal. A szembeközlekedésnek személyi és tárgyi következménye nem volt, mert a mobiltelefonon értesített 80710 sz. tehervonat Bodakajtor-Felsőszentiván mrh.-en, illetve a 38491 sz. mozdonyvonat észlelve az álló tehervonatot tőle kb. 2500 méterre megállt. A váratlan vasúti esemény azért következett be, mert a 38941 számú vonat mozdonyvezetője a forgalmi szolgálattevő „Távolodj tőlem” jelzését menesztésként értelmezte és kihaladt az állomásról. A Vb azt is megállapította, hogy a 38491 számú vonat mozdonyvezetője a 45 sz. Székesfehérvár-Sárbogárd vasúti vonalra érvényes vonalismerettel nem rendelkezett.

A Vb megállapította a korábbi és a jelenlegi esemény összehasonlításaként, hogy Aba-Sárkeresztúr állomáson mindkét esetben a közlekedő vonatok felé tolatószemélyzet kézi jelzéseit adták (távolodj tőlem, határig).

Ugyancsak azonos mindkét esetben, hogy az állomásról menesztés nélkül elinduló 38491 sz., illetve áthaladó 98658 sz. vonatok mozdonyvezetői érvényes vonalismerettel nem rendelkeztek, mindkét esetben néhány hónapja rendelkeztek járművezetői engedéllyel.

2. ELEMZÉS

2.1 Előzmények

2009. augusztus 23-án 16 óra 00 perckor jelentkezett a mozdonyvezető szolgálatba Veszprém állomáson a 41701 sz. vonat továbbítására távbeszélőn, Székesfehérvár VSZT mozdonyfelvigyázójánál. A mozdonyfelvigyázótól azt a rendelkezést kapta, hogy a vezényléstől eltérően, nem a 41701 sz. vonatot fogja továbbítani, hanem a 98658 (3. ábra) sz. kőszállító vonatot, mely Veszprém és Paks állomás viszonylatban közlekedik, melyet Sárbogárd állomásig kell továbbítani. A változtatásra azért volt szükség, mert a kővonathoz eredetileg vezényelt mozdonyvezető jelentkezési idejére a tehervonat nem készült el, az odavezényelt mozdonyvezetőt operatív módon máshová irányították. Később, amikor elkészült a kővonat a székesfehérvári mozdonyfelvigyázó úgy rendelkezett, hogy az augusztus 23-án a 41701 sz. vonathoz 16 óra 00 percre vezényelt mozdonyvezető fogja továbbítani a 98658 sz. vonatot.

A mozdonyvezető a mozdony átvétele, fékpróba megtartása után vette észre, hogy a 98658 sz. vonatra érvényes menetrenddel nem rendelkezik. Ez azért történhetett meg, mert:

- nem ehhez a vonathoz volt vezényelve, így a menetigazolványa mellé nem volt csatolva a 98658 sz. vonat menetrendje,
- az eredetileg a 98658 sz. vonathoz vezényelt mozdonyvezető ugyan megkapta a menetigazolványa mellé a 98658 sz. vonat menetrendjét, azonban nem volt tudomása arról, hogy azt át kell-e adni másik mozdonyvezetőnek,
- ebben az időpontban Veszprém Külső Szolgálati helyen mozdonyfelvigyázói szolgálat szünetelt, így nem volt aki ezeket a változásokat helyben korrigálhatta volna,
- a „Megőrzendő Menetrend” kimutatható átadás-átvételére nincs érvényben levő rendelkezés. Ezzel kapcsolatban a Vb biztonsági ajánlást ad ki.

Ugyancsak a fentiek miatt következett be az is, hogy a mozdonyvezető az ún. beíró helyiségbe visszaérve, az asztalon levő menetrendek közül egyet magához vett, amiről úgy a gondolta, hogy az a 98658 sz. vonat menetrendje. Csak jóval később vette észre, az esemény megtörténte után, hogy nem a MÁV Zrt. Pályavasúti Üzletág Forgalmi Főosztály által Gy.148-947/2009 szám alatt kiadott „Megőrzendő Menetrend”-et vette magához, amely tartalmazza a 98658 sz. vonat menetrendjét is, hanem egy másik, hasonló sz. „Megőrzendő Menetrend”-et. Miután nem vette észre, hogy nem megfelelő menetrenddel rendelkezik, az azonos útvonalú, 98656 sz. vonat menetrendjét figyelte.

2.2 A vonat közlekedése

A vonat közlekedése során Börgönd állomás forgalmi szolgálattevője, 46. sz. Írásbeli rendelkezésen értesítette a mozdonyvezetőt arról, hogy Aba-Sárkeresztúr állomáson egyenes irányba jár be. Aba-Sárkeresztúr állomásra történő behaladás során a forgalmi szolgálattevő „Határig” jelzést adott a vonat felé, ennek ellenére a mozdonyvezető kihaladt az állomásról. A 98658 sz. vonat menetrend szerint megálló vonat (a 98656 sz. vonat is) Aba-Sárkeresztúr állomáson. A mozdonyvezető felé sem a Felhívás, sem a Felhívás az áthaladásra jelzést nem adtak, mégis áthaladt az állomáson.

2.3 A vonalismeret

A mozdonyvezető az országos közforgalmú vasúti dízel- és villamos mozdonyvezetői vizsgát 2009. július 07-én szerezte meg. Az eset kapcsán a Vb vizsgálta a mozdonyvezető vonalismeretét is, illetve annak megszerzését. A vizsgálat során megállapítottuk, hogy a „Típus-, vonal- és állomásismeret igazolás”-án a Vonalismeret rovatban a Székesfehérvár-Sárbogárd vonal nem szerepel. A vonalismeret megszerzésének nyilvántartására a Vonalismereti nyilvántartó könyv szolgál, melyet a Vb-nek Veszprém Külső Szolgálati helyen bocsátottak rendelkezésére. Ebben a könyvben a 98658 sz. vonat mozdonyvezetője Székesfehérvár-Sárbogárd viszonylatban a vonalismeret megszerzésére 2009. április 20-án a 38422, 38413 sz. vonatokat, 2009. április 25-én szintén a 38422, 38413 sz. vonatokat (6.ábra) jegyezte elő. Székesfehérvár VSZT-en a fenti utak tényleges megtörténtét igazoló dokumentumokat a Vb kérésére bemutatni nem tudtak. A fenti időpontban, a nevezett vonatok menetigazolványain típusismereti utazást teljesítő második mozdonyvezetőre utaló bejegyzés nem volt.

Kiallító szolg. fón.	Dolgozó neve	Személyi száma	Karton száma	Folytatás a ___ sz. karten	Ellenőrző közeg bejegyzése
1062 Budapest, Teréz krt. 55.		AH 354740			
Vonalrészek (állomások) neve					
Székesfehérvár - Budapest Déli pu.	Budapest Déli pu. - Pécelászatola - Sárbogárd	Székesfehérvár - Pécelászatola	Budapest Déli pu. - Pécelászatola	Székesfehérvár - Sárbogárd	
Vonatszám	Keltezés	Vonatszám	Keltezés	Vonatszám	Keltezés
305/4505-2	2009.03.17			38422-14670	2009.04.10
305/4505-2	2009.03.17			38413-14671	2009.04.10
3023	2009.04.17			38422-14670	2009.06.15
				38413-14671	
Aláírás:		Aláírás:		Aláírás:	
Vonalrészek (állomások) neve					
Székesfehérvár - Szombathely	Székesfehérvár - Nagykanizsa	Székesfehérvár - Tapolca	Székesfehérvár - Kővágány	Kővágány - Győr	
Vonatszám	Keltezés	Vonatszám	Keltezés	Vonatszám	Keltezés
		3712-3731	2009.08.22	32053-32052	2009.07.14
				32053-32052	2009.07.24
				30513-30531	2009.04.10
Aláírás:		Aláírás:		Aláírás:	

6. ábra: vonalismereti nyilvántartó könyv

2.4 A forgalmi szolgálat

Az eset idején Aba-Sárkeresztúr állomás II. sz. vágányán tartózkodott az FJ-211 psz. munkagép, mely Sárbogárd-Gárdony viszonylatban közlekedett. A forgalmi szolgálattévő a 98658 sz. vonat érkezése után a 8391 sz. vonatot szándékozott elmeneszteni Börgönd állomás irányába, majd ennek visszajelentése és a 38421 sz. személyvonat és a 98658 sz. vonat keresztezése után, a 38421 sz. vonatot Börgönd irányába, a 98658 sz. vonatot Sárbogárd irányába. Aba-Sárkeresztúr

állomáson a forgalmi szolgálattevő egyedül teljesít szolgálatot. Az állomáson a 2 és 4 sz. váltók váltózárral ellátott, helyszíni állítású váltók, míg az 1 és 3 sz. váltók központi állítású, a vágányutakban szereplő irányokban reteszelve. Sárbogárd állomás végpont felőli végén a vágányút beállítási idő 17 perc, ez alatt kétszer kell megtenni a távolságot a II. sz. szolgálati hely és a forgalmi iroda között, a két szolgálati hely berendezéseinek függősége miatt. Jelen forgalmi helyzetben is kb. 4-5 perc késést szenvedett volna a 38421 sz. vonat, ami váltókezelői szolgálat jelenlétével menetrend szerinti közlekedést tett volna lehetővé.

A forgalmi szolgálattevő az állomásra behaladó 98658 sz. vonat részére „Határig” jelzést adott, mely jelzés a tolatószemélyzet kézijelzései közé tartozik. Korábbi hasonló esemény vizsgálata során szintén tolatószemélyzet jelzését adták a közlekedő vonat felé

A 45-ös sz. vasútvonalon és Aba-Sárkeresztúr állomáson az utóbbi időben az M6 jelű autópálya építése miatt a vonatforgalom megnövekedett, rakott kőszállító vonatok, üres szerelvények, egyéb szolgálati vonatok közlekednek, az állomás egy fős létszáma nem ehhez a forgalmi helyzethez lett kialakítva.

2.5 A mozdonyvezető tevékenysége

A Vb a rendelkezésre álló adatokból, dokumentumokból megállapította, hogy a 98658 sz. vonat mozdonyvezetője érvényes vonalismerettel nem rendelkezett, ennek ellenére sem a vezénylés tudomásulvételekor, sem az adott vonal kiindulási állomásán - az utasításokban szabályozott módon - nem jelezte ennek hiányát. A vonalismeret megszerzésére vonatkozó dokumentumokat a Vb-nek a 2.3 pontban ismertetett módon bemutatni nem tudták.

A 98658 sz. vonat továbbítása előtt - Veszprém állomáson - vette észre, hogy az adott vonatra érvényes szolgálati menetrenddel nem rendelkezett. Ezért visszament a mozdonyfelvigyázó előterében kialakított, ún. beíró helyiségbe és az ott levő asztalról felvett egy általa megfelelőnek vélt „Megőrzendő Menetrend”-et, majd újra elfoglalta szolgálati helyét a mozdony vezetőállásán. Később, már az esemény helyszínén, a Pécsi VBO által tartott balesetvizsgálat során lett megállapítva, hogy hasonló (98656), de nem a megfelelő menetrendet hozta el.

Aba-Sárkeresztúr állomáson a 98658 sz. menetrend szerint megálló vonattal áthaladt annak ellenére, hogy a vonat felé sem Felhívás az áthaladásra, sem Felhívás az indításra jelzést nem adott a forgalmi szolgálattevő. A mozdonyvezető nem értelmezte a forgalmi szolgálattevő által adott „Határig” jelzést kétes jelzésnek, annak ellenére, hogy ez a jelzés nem tartozik a vonatszemélyzet kézijelzései közé ez a tolatószemélyzet kézijelzése.

2.6 A „Megőrzendő Menetrend”

Jelen esetre ugyan nem volt hatással, de a Vb vizsgálta az abban rejlő potenciális veszély miatt a 98658 sz. vonat menetrendjének kiadását, melyet „Megőrzendő Menetrend” formában adták ki. A vonat menetrendjét, a megrendelő igénylése alapján – jelen esetben az EUROCOM Kft. – a VPE Kft. készít el és teszi elérhetővé a MÁV Zrt. Pályavasúti Üzletág Forgalmi Főosztály Technológia Osztály részére. A Forgalmi Főosztály a VPE Kft. által elkészített menetrendet kiadmányozás előtt azonosítószámmal látja el, a megőrzendő menetrendből szolgálati menetrend formátumú pdf fájlt készít, ami elektronikus úton kerül megküldésre a Menetrendi Utasítás 5-ös sz. melléklete szerinti terjesztési lista valamennyi e-mail címére. A menetrendet Gy.148-947/2009. sz. alatt adták ki, mely érvényessége: 2009. július 04-től visszavonásig. A Pályavasút Üzletág Forgalmi Főosztály Technológiai Osztály 2009. július 3-án (péntek) 12 óra 46 perckor küldte el a másnapról érvényes menetrendet a Menetrendi Utasítás

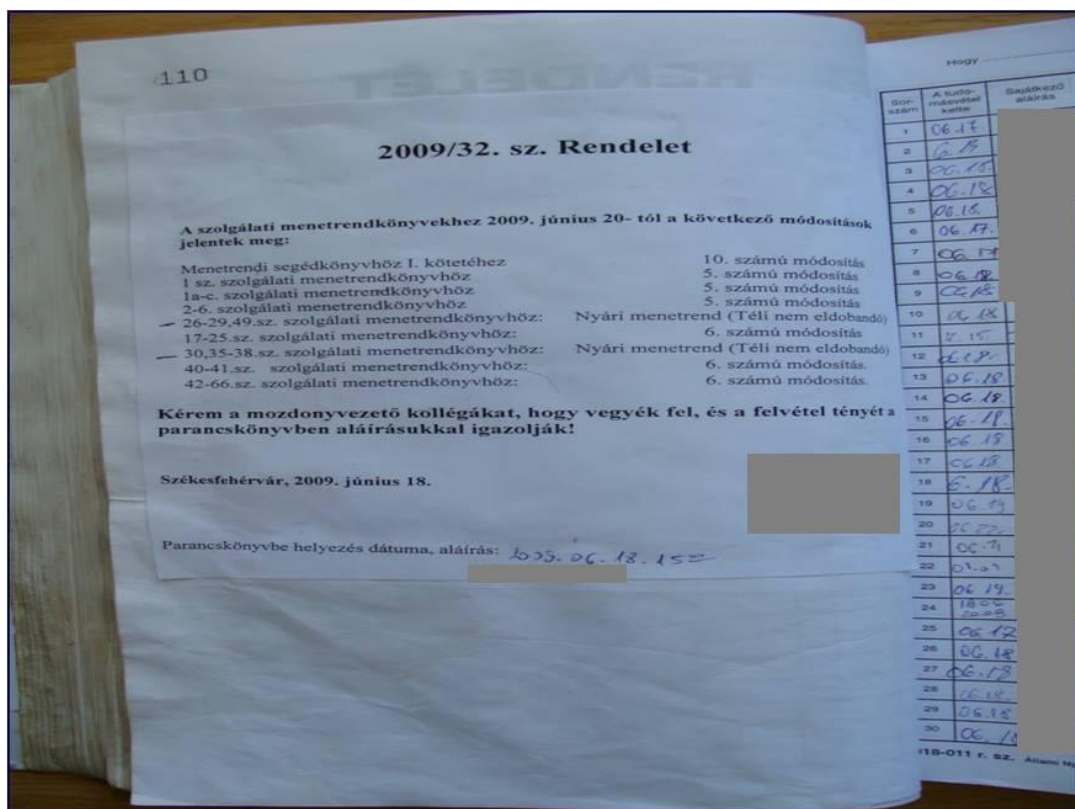
5. sz. melléklete szerinti elosztó lista szerinti címzettek részére. Székesfehérvár VSZT Veszprém Külső Szolgálati Hely 2009. július 6-án 6 óra 41 perckor kapta meg (az érvényesség kezdete után kettő nappal). Sárbogárd állomás (a vonat közlekedési útvonalában érintett forgalmi csomópont) a menetrendet 2009. július 8-án (az érvényesség kezdete után négy nappal) kapta meg. A csomópont közlekedésben érintett állomásaihoz még később jutott el.

2.7 A szolgálati menetrendek módosításai

A szolgálati menetrendkönyvekhez módosítást csak a Pályavasút Forgalmi Főosztály Technológiai Osztály adhat ki, a Menetrendi Utasításban meghatározott időpontokban. Ezekon kívül csak különleges esetekben szabad kiadni módosítást. Ezek közé tartozik a „Megőrzendő Menetrend” formájában kiadott módosítás, melynek érvénytartamát maximum a soron következő szolgálati menetrendi módosítás életbe lépésig szabad meghosszabbítani, utána az érintett vonatok menetrendjét a Szolgálati menetrendkönyvbe soron következő módosításként be kell dolgozni.

2.7.1 A menetrendi módosítások mozdonyvezetők részére történő átadása

A szolgálati menetrendkönyvek módosításait kimutathatóan, parancskönyvi rendelkezés formájában hozzák a mozdonyvezetők tudomására. A parancskönyvi rendelkezés külön oldalon tartalmazza a rendelkezés számát, a tárgyát, a parancskönyvbe helyezés időpontját. Ezeket az adatokat a munkáltató tölti ki. A rendelkezés másik oldalán, névsor alapján, a mozdonyvezetők nevük aláírásával és a dátum előjegyzésével igazolják a rendelkezés tudomásulvételét.(7. ábra)

7. ábra: parancskönyvi rendelkezés

A szolgálati menetrendkönyv módosításainak átadási szabályai nem vonatkoznak a „Megőrzendő Menetrend”-re. A mozdonyvezető a fenti esetben is – azok tárolási helyéről (asztal vagy fali fiók) – felvette azt, amelyet megfelelőnek talált. A Vb ezzel kapcsolatban biztonsági ajánlást ad ki. Szükségesnek tartja a mozdonyvezetők részére történő átadási rendszer kialakítását, dokumentáltságát, annak érdekében, hogy a mozdonyvezetőknek biztosan rendelkezésre álljon az általuk továbbított vonat menetrendje.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

3.1 Az eset bekövetkezésével közvetlen összefüggésbe hozható ténybeli megállapítások

- Aba- Sárkeresztúr állomáson a 98658 sz. menetrend szerint megálló vonattal, a mozdonyvezető rendkívüli módon áthaladt, annak ellenére, hogy a vonat felé sem „Felhívás áthaladásra”, sem „Felhívás az indításra” jelzést nem adott a forgalmi szolgálattevő.
- Aba-Sárkeresztúr állomáson a behaladó 98658 sz. vonat részére az állomási személyzet „Határig” jelzést adott, mely tolatási mozgás szabályozására szolgáló jelzés. Ezt a vonat személyzete nem értelmezte kétes jelzésnek.
- A mozdonyvezető a vonalszakaszra érvényes vonalismerettel nem rendelkezett, a részére kiadott „típus-,vonal és állomásismereti igazolás”-on a Székesfehérvár-Sárbogárd vonal nem szerepel. A Vonalismereti nyilvántartási könyvben, a mozdonyvezető által bejegyzett vonalismereti utak bizonylatait nem tudták a Vb rendelkezésére bocsátani.
- A mozdonyvezető az adott vonatra érvényes szolgálati menetrenddel nem rendelkezett.

3.2 Az eset bekövetkezésével közvetetten összefüggésbe hozható ténybeli megállapítások

Aba-Sárkeresztúr állomáson az utóbbi időben az M6 jelű autópálya építése miatt a vonatforgalom megnövekedett, rakott kőszállító vonatok, üres szerelvények, egyéb szolgálati vonatok közlekednek és az állomás egy fős kiszolgálása nem ehhez a megváltozott forgalmi helyzethez lett kialakítva.

Aba-Sárkeresztúr állomás forgalmi szolgálattevője részéről a behaladó vonat felé közlemény nem hangzott el, arra vonatkozóan, hogy előreláthatólag a vonat meddig fog tartózkodni az állomáson.

A mozdonyvezető augusztus 23-án 16 óra 00 perckor jelentkezett szolgálatba, ahol ebben az időpontban mozdonyfelvigyázó nem teljesített szolgálatot, aki a megváltozott helyzetben a mozdonyvezetők részére a megfelelő szolgálati menetrendet átadta volna.

3.3 Az eset bekövetkezésével közvetlenül összefüggésbe nem hozható, kockázatnövelő tényezők

Közvetlenül összefüggésbe nem hozható kockázatnövelő tényezőt a Vb nem állapított meg.

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁS

BA2009-413-5-01: A Vizsgálóbizottság javasolja a MÁV-Trakció Zrt.-nek, hogy vizsgálja meg a „Megőrzendő Menetrendek” mozdonyvezetők részére történő átadási rendszerét, annak dokumentáltságát, és hozza meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a mozdonyvezetőknek biztosan rendelkezésre álljon az általuk továbbított vonat menetrendje.

Javaslatunk indoka: A 98658 sz. vonat mozdonyvezetője Veszprém állomásról történő indulás előtt vette észre, hogy nem rendelkezik az adott vonatra érvényes szolgálati menetrenddel. Visszament a mozdonyfelvigyázói szolgálati helyre – ahol ebben az időszakban mozdonyfelvigyázó nem teljesített szolgálatot - és felvette a fali fiókból az általa megfelelőnek vélt „Megőrzendő Menetrend”-et. Később kiderült, hogy nem a MÁV Zrt. Pályavasúti Üzletág Forgalmi Főosztály által Gy.148-947/2009 szám alatt kiadott „Megőrzendő Menetrend”-et vette magához, amely tartalmazza a 98658 sz. vonat menetrendjét is, hanem egy másik hasonló sz. „Megőrzendő Menetrend”-et.

4.1 Észrevételek és vélemények

A MÁV-Trakció Zrt. a zárójelentés tervezetéhez írásban észrevételt tett, mely szerint: *„A MÁV-Trakció Zrt. mindenkor biztosítja, hogy a mozdonyvezetőknek biztosan rendelkezésre álljon az általa továbbított vonat menetrendje, amennyiben ezeket a MÁV-Trakció Zrt. részére biztosítja. Ez így történt a fenti eseménynél is. A biztonsági ajánlás ugyan nem egyértelmű ebben a tekintetben, de úgy értékeljük, hogy elsősorban a dokumentáltság jelentős mértékű növelését várják a Társaságunktól. Ezt alapvetően két okból nem tartjuk indokoltnak. Egyrészt önmagában dokumentáltság növelése a vizsgálthoz hasonló események bekövetkezésének kockázatát nem csökkenti, másrészt a rendelkezésünkre álló szűkös erőforrásokat tekintve jelentős tehernövekedést is jelent. Mindezeket figyelembe véve a biztonsági ajánlással nem értünk egyet.”*

A 2010. február 09-én megtartott záró megbeszélésen a jelenlévők megvitatták a zárójelentés-tervezetben megfogalmazott biztonsági ajánlást. A Vb álláspontja szerint a **BA2009-413-5-01** sz. biztonsági ajánlásban foglaltaknak nem célja a dokumentáltság túlzott növelése, azonban azt szükségesnek tartja, hogy az aktuális „Megőrzendő” menetrendeket a mozdonyvezetők átvegyék, ennek a rendszere megfelelően szabályozva legyen.

A MÁV-Trakció Zrt. képviselője a Vb álláspontját tudomásul vette, véleménye szerint a biztonsági ajánlásban megfogalmazottak végrehajtására további egyeztetésre van szükség.

Budapest, 2010. február 10.

Mihály András
Vb vezetője

Gula Flórián
Vb tagja